

Opinia
dotycząca zamierania dębów
rosnących w pasie drogowym
przy ul. J. Piłsudskiego w Babimoście

Przygotowana dla Urzędu Miejskiego w Babimoście
przez Instytut Dendrologii Polskiej Akademii Nauk w Kórniku
na podstawie zlecenia z dnia 09.12.2015 roku

Kórnik, grudzień 2015 r.

1. Wprowadzenie

Urząd Miejski w Babimoście zwrócił się do Instytutu Dendrologii Polskiej Akademii Nauk o pomoc w sprawie ustalenia przyczyny zamierania trzech dębów rosnących przy ul. J. Piłsudskiego.

W dniu 16. grudnia 2015 r. Kinga Nowak-Dyjeta – kierownik Arboretum Instytutu Dendrologii Polskiej Akademii Nauk przeprowadziła pomiary i oględziny drzew oraz ich otoczenia. Zebrano próbki korzeni, gleby oraz wykonano odwierty świdrem Presslera w pniach dwóch drzew, o największym i najmniejszym obwodzie. W trakcie oględzin i oceny w terenie stanu zdrowotnego rosnących w szpalerze drzew, ustalono włączenie jeszcze jednego egzemplarza dębu w zakres opinii.

W rozpoznaniu sprawy wykorzystano również dokumentację zdjęciową wykonaną podczas sezonu wegetacyjnego przez pracowników Urzędu Miejskiego w Babimoście. Zdjęcia zostały udostępnione przez Pana Sylwestra Błocha.

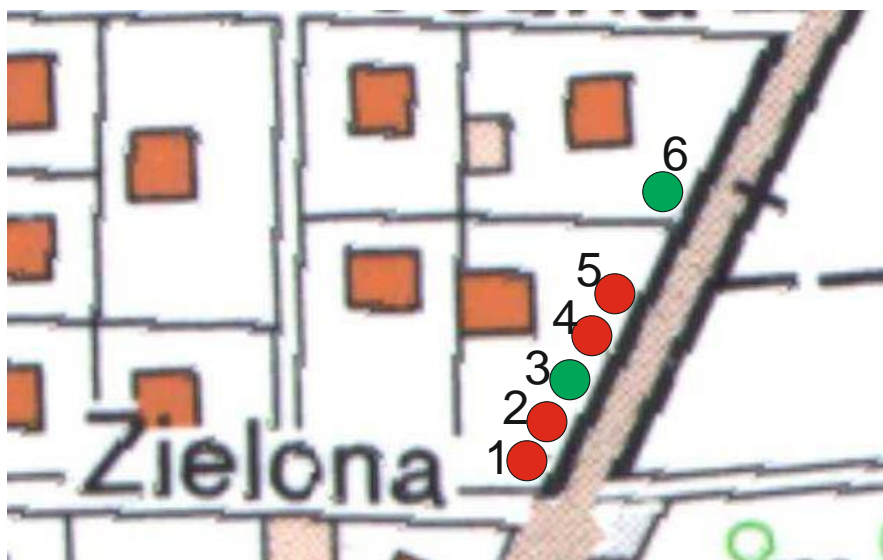
2. Opis ogólny

Przedmiotem opinii są cztery dęby szypułkowe (*Quercus robur* L.) rosnące w pasie drogowym przy ulicy Józefa Piłsudskiego w Babimoście, przy granicy działki nr 1013, posesji nr 117.

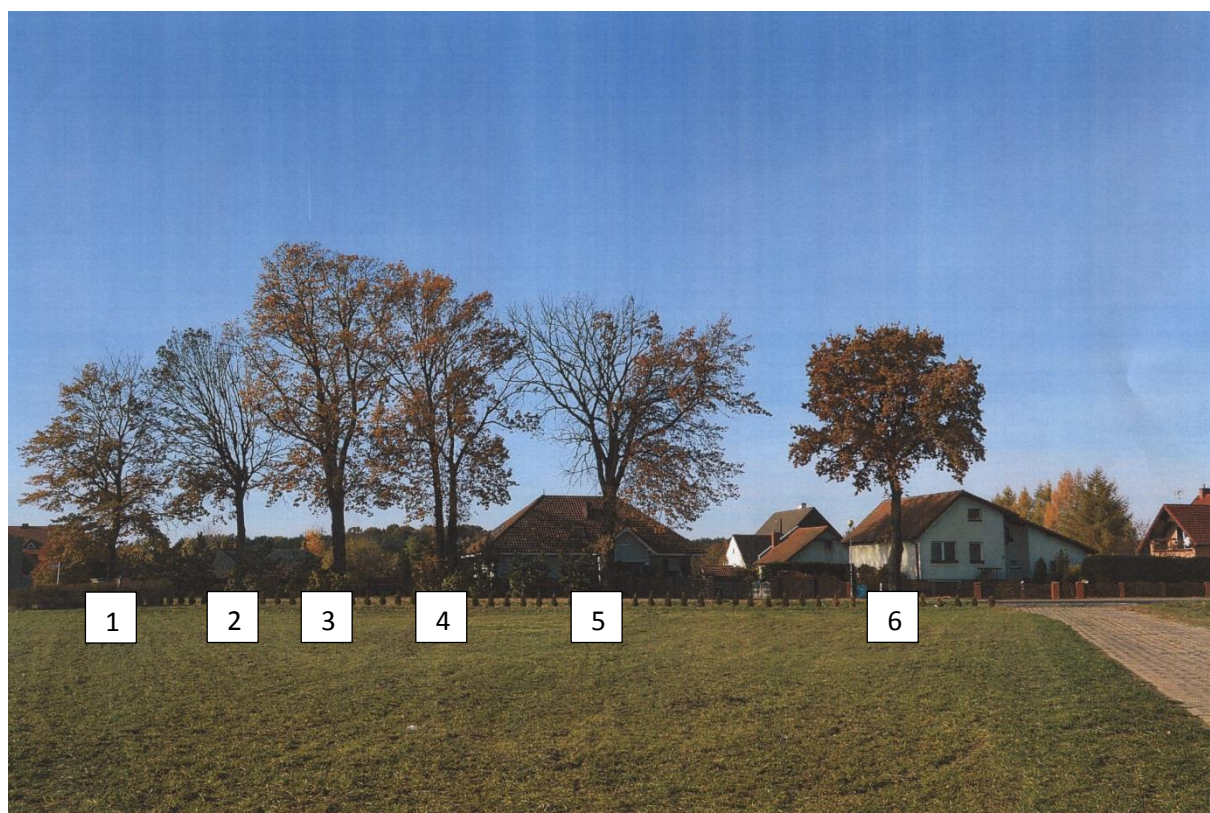
W szpalerze wzdłuż drogi rośnie sześć dębów. Pięć drzew znajduje się przy granicy działki 1013, jedno przy granicy działki 1007. Zły stan zdrowotny i wyraźne oznaki zamierania wykazują cztery z pięciu drzew rosnące w sąsiedztwie działki 1013.

Rys. 1. Lokalizacja drzew będących przedmiotem opinii.

Rys. 2. Lokalizacja drzew wraz z numeracją w opracowaniu. Drzewa nr 1, 2, 4 i 5 zostały objęte opinią.

Fot. 1. Szpaler dębów wzdłuż ulicy J. Piłsudskiego z numeracją użytą w opracowaniu. Zdjęcie wykonane w sezonie wegetacyjnym.

3. Wyniki oględzin

3.1 Drzewo nr 1

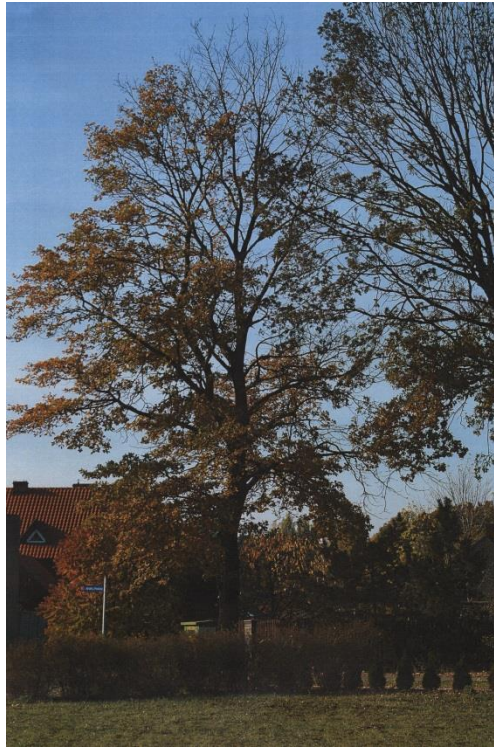
Gatunek: Dąb szypułkowy (*Quercus robur* L.)

Wysokość: 18 m

Obwód na wysokości 130 cm: 190 cm

Fot. 2. Drzewo nr 1, grudzień 2015 r.

Fot. 3. Drzewo nr 1, jesień 2015 r.

Drzewo rośnie u zbiegu ulic J. Piłsudskiego i Zielonej. Pokrój drzewa prawidłowy, brak poważnych wad konstrukcyjnych (rozwidlenie V-kształtne o niewielkim stopniu ryzyka upadku), brak ubytków i ran w pniu i nasadzie korony. Odziomek bez ubytków. Nie stwierdzono owocników grzybów rozkładających drewno. Wykonano odwiert świdrem Presslera – nie stwierdzono wypróchnienia pnia i rozkładu drewna. Na podstawie pobranej próbki określono wiek drzewa na około 55 lat.

Od strony parkanu widoczne przebarwienie pnia z wysiękiem. Przebarwienie obejmuje znaczną część odziomka od strony ogrodzenia, wyżej widoczne w postaci pionowej smugi biegnącej wzdłuż pnia. W obszarze przebarwienia stwierdzono dwa otwory o regularnych krawędziach. Otwór nr 1 zlokalizowany jest od strony ogrodzenia, na wysokości 74 cm, średnica otworu 26 mm, głębokość (zmierzona za pomocą sondy) 16 cm.

Otwór nr 2 zlokalizowany od strony parkanu i ul. Zielonej, na wysokości 15 cm, średnica otworu 15 mm, głębokość 11 cm.

Korona drzewa wykazuje prawidłową architekturę i prawidłowy, typowy dla gatunku rozwój. Wyraźnie widoczne zamieranie korony (nagłe) następujące od wierzchołka i obejmujące konary zlokalizowane od strony posesji.

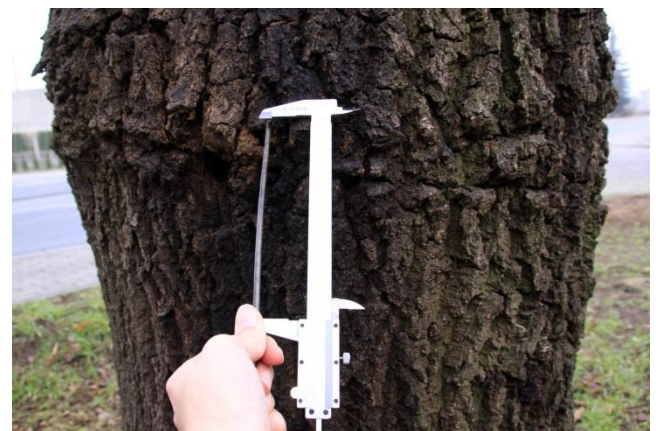

Fot. 4. Drzewo nr 1 od strony parkanu.

Fot. 5. Drzewo nr 1. Przebarwienie na pniu.

Fot. 6. Otwór nr 1.

Fot. 7. Pomiar głębokości otworu nr 1

Fot. 8. Otwór nr 2.

Fot. 9. Pomiar głębokości otworu nr 2.

3.2 Drzewo nr 2

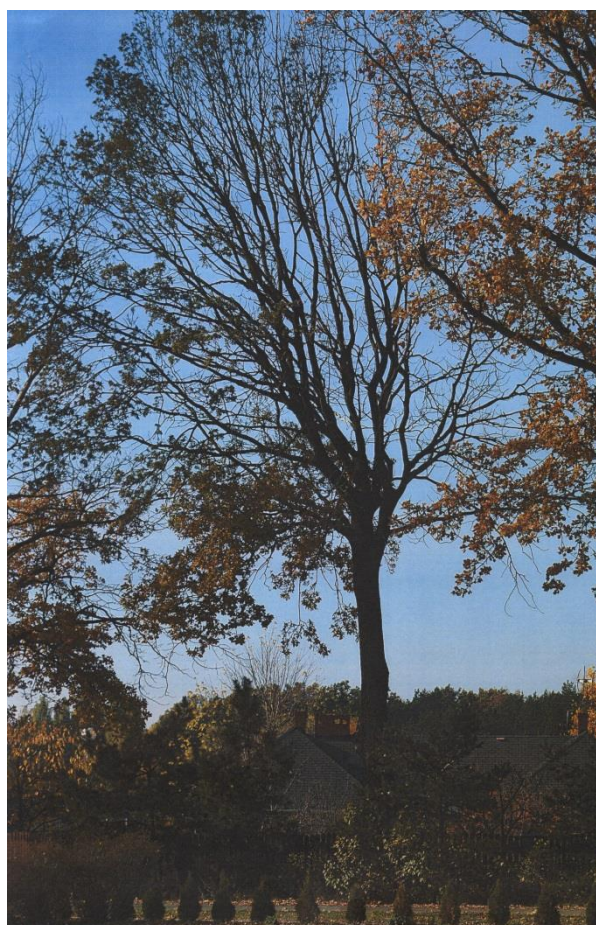
Gatunek: Dąb szypułkowy (*Quercus robur* L.)

Wysokość: 22 m

Obwód na wysokości 130 c m: 195 cm

Fot. 10. Drzewo nr 2, grudzień 2015 r.

Fot. 11. Drzewo nr 2, jesień 2015 r.

Drzewo o wysoko osadzonej koronie, bez widocznego przewodnika. Widoczne odkształcenie pnia po usunięciu konarów na wysokości około 4 m. Obecny niewielki ubytek w pniu, niemający wpływu na ryzyko złamania drzewa. Nie zaobserwowano owocników grzybów pasożytniczych. Stwierdzono rozkład drewna jednego z nabiegów korzeniowych. Od strony parkanu widoczne przebarwienie pnia z wysiękiem, u podstawy którego stwierdzono obecność, podobnego jak w przypadku drzewa nr 1, otworu.

Średnica otworu wynosi 28 mm, a jego głębokość 20 cm.

Fot. 12 i 13. Otwór w pniu drzewa nr 2.

Fot. 14. Drzewo nr 2. Lokalizacja otworu.

Korona drzewa martwa w około 40%, martwa część korony zlokalizowana jest od strony ogrodzenia.

3.3 Drzewo nr 4

Gatunek: Dąb szypułkowy (*Quercus robur* L.)

Wysokość: 24 m

Obwód na wysokości 130 cm: 287 cm

Drzewo dwupniowe, rozwidlenie konarów głównych na wysokości około 2,5 m. Korona wysoko osadzona, dolne gałęzie podkrzesane. Widoczny rozkład w odziomku w niewielkim stopniu zagrażający upadkiem drzewa. W nabiegu korzeniowym od strony południowo-zachodniej pod odpadającą korą stwierdzono obecność larw trociniarki czerwicy (*Cossus cossus*). Podobnie jak w przypadku drzew 1 i 2 od strony ogrodzenia stwierdzono obecność otworu o znacznej średnicy (29 mm) i głębokości (19 cm).

Korona drzewa z widocznym posuszem (martwymi konarami), ilość posuszu jest jednak dużo mniejsza niż w przypadku drzew 1 i 2.

Fot. 15. Drzewo nr 4, grudzień 2015 r.

Fot. 16. Drzewo nr 4, jesień 2015 r.

Fot. 17. Larwa trociniarki czerwicy

Fot. 18. Miejsce żerowania larw, nabieg korzeniowy od strony południowej.

Fot. 19. Otwór w drzewie nr 4.

Fot. 20. Głębokość otworu

3.4 Drzewo nr 5

Gatunek: Dąb szypułkowy (*Quercus robur* L)

Wysokość: 23 m

Obwód na wysokości 130 cm: 320 cm

Drzewo o szerokiej koronie, z podkrzesanymi dolnymi gałęziami. Pień regularny, bez oznak rozkładu. Brak wad konstrukcyjnych architektury korony. Odziomek bez uszkodzeń i ubytków. Wykonano odwiert świdrem Presslera, nie stwierdzono rozkładu drewna. Na podstawie pobranych wywiertów określono wiek drzewa na około 170 lat (!).

Korona wykazuje jednostronne wyraźne zamieranie. Obecnie około 50% korony zamarło. Poniżej martwej części korony od strony południowo-zachodniej w pniu stwierdzono otwór. Średnica otworu 28 mm, głębokość 17 cm.

Fot. 21. Drzewo nr 5, grudzień 2015 r.

Fot. 22. Drzewo nr 5, jesień 2015 r.

Fot. 23. Otwór w drzewie nr 5.

Fot. 24. Lokalizacja otworu w drzewie nr 5.

4. Określenie przyczyn zamierania drzew

Po zapoznaniu się z dokumentacją i przeprowadzeniu dokładnych oględzin drzew stwierdzam, że drzewa zamierają w **konsekwencji działania człowieka**. Nie znalazłam przyczyn biotycznych (grzyby pasożytnicze, szkodniki owadzie) zamierania oraz nieprawidłowości w rozwoju drzew.

Po przeprowadzeniu wnikliwych obserwacji drzew i po zapoznaniu się z dokumentacją mogę stwierdzić, że przyczyną zamierania drzew było celowe działanie człowieka. Otwory jakie zostały ujawnione w pniu wykluczają jakiegokolwiek naturalne źródło ich powstawania. **Sprawca celowo nawiercił drzewa wprowadzając do wnętrza substancję chemiczną**, najprawdopodobniej z grupy herbicydów. Samo wykonanie odwiertów nie spowodowałoby tak silnej reakcji drzew i widocznej nekrozy, choć niewątpliwie mogłoby w dłuższym okresie je osłabić i być drogą wnikania patogenów. Celowość i antropogeniczny charakter działania potwierdza również sposób, w jaki otwory zostały zamaskowane. Wnętrze odwiertów zostało zacopowane fragmentami kory a odnalezienie ich wymagało bardzo dokładnych oględzin i użycia sondy. Zamaskowanie otworów miało najprawdopodobniej na celu zasugerowanie naturalnych przyczyn zamierania drzew. Na działanie człowieka wskazują również podobne rozmiary i usytuowanie otworów, cztery z pięciu ujawnionych odwiertów miały prawie identyczne średnice i podobne głębokości. Zamieranie koron następowało nagle – w ciągu sezonu wegetacyjnego, a martwe fragmenty najczęściej usytuowane są od strony nawiertów. Na pniach i nabiegach widoczna jest ostra reakcja najprawdopodobniej na wprowadzany środek chemiczny, wyciek soków i odbarwienie.

Obecność larw trociniarki czerwicy nie ma związku z ujawnionymi otworami. Owady te wygryzają w korze otwory wylotowe, nie są one jednak tak regularne i tak duże, a z pewnością nie zatykają ich tak skutecznie i ciasno jak to miało miejsce w przypadku opisywanych drzew. Larwy ujawniono tylko w jednym drzewie o stosunkowo najniższym stopniu zamierania korony.

Jest to sytuacja wyjątkowo szokująca, gdzie mamy do czynienia z umyślnym niszczeniem drzew, działaniem mającym na celu uśmiercenie żywych roślin. Dodatkowo budowa koron oraz brak poważnych uszkodzeń i ubytków w pniach pozwalają na określenie ich stanu zdrowotnego przed wykonaniem otworów i w konsekwencji zamieraniem, na dobry. Zważywszy na wiek największego z dębów wynoszący około 170 lat, sprawa ta jeszcze bardziej bulwersuje.

Zatrucie drzew spowodowało zamieranie korony, co niesie z sobą ryzyko wyłamywania się konarów. Działanie sprawcy dodatkowo wpłynęło więc na wzrost zagrożenia bezpieczeństwa ludzi i mienia w sąsiedztwie drzew. Chociaż dąb należy do gatunków drzew, z których suche

gałęzie nie wyłamują się łatwo, jednak tak duże fragmenty martwej korony (obejmującej do 50%) zwiększają ryzyko upadku konarów. W otoczeniu drzew znajduje się chodnik, ruchliwa droga i posesja prywatna.

Działanie, jakie miało miejsce, jest nie tylko nieetyczne, wysoce naganne, lecz także niezgodne z prawem. Kwestie dotyczące niszczenia przyrody obejmuje zarówno Ustawa o ochronie przyrody jak i kodeks karny:

USTAWA z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, Dz.U. z 2015 poz. 1651

Art. 88. 1. Wójt, burmistrz albo prezydent miasta wymierza administracyjną karę pieniężną za:

- 1) usunięcie drzewa lub krzewu bez wymaganego zezwolenia;
- 2) usunięcie drzewa lub krzewu bez zgody posiadacza nieruchomości;
- 3) **zniszczenie drzewa lub krzewu;**
- 4) uszkodzenie drzewa spowodowane wykonywaniem prac w obrębie korony drzewa

Art. 89. 1. Administracyjną karę pieniężną, o której mowa w art. 88 ust. 1 pkt 1–3, ustala się w wysokości **dwukrotnej opłaty** za usunięcie drzewa lub krzewu, o której mowa w art. 84 ust. 1.

Art. 85. 1. Opłatę za usunięcie drzewa ustala się na podstawie stawki zależnej od obwodu pnia mierzonego na wysokości 130 cm i od tempa przyrostu pnia drzewa na grubość poszczególnych rodzajów lub gatunków drzew oraz współczynników różnicujących stawki w zależności od lokalizacji drzewa.

5. Stawki opłat za usuwanie drzew nie mogą przekraczać za jeden centymetr obwodu pnia mierzonego na wysokości 130 cm:

- 1) 97,88 zł – w przypadku obwodu pnia wynoszącego do 25 cm;
- 2) 342,56 zł – w przypadku obwodu pnia wynoszącego od 26 do 50 cm;
- 3) 648,42 zł – w przypadku obwodu pnia wynoszącego od 51 do 100 cm;
- 4) **763,77 zł** – w przypadku obwodu pnia wynoszącego od 101 do 200 cm;
- 5) 681,63 zł – w przypadku obwodu pnia wynoszącego od 201 do 300 cm;
- 6) **542,26 zł** – w przypadku obwodu pnia wynoszącego od 301 do 500 cm;
- 7) 376,07 zł – w przypadku obwodu pnia wynoszącego powyżej 500 cm.

Art. 131. Kto:

- 13) wbrew przepisom art. 125 zabija zwierzęta, **niszczy rośliny** lub grzyby lub niszczy siedliska roślin, zwierząt lub grzybów,
– podlega karze aresztu albo grzywny.

USTAWA z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny

Art. 181. § 1. Kto powoduje zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.